

מבט לאיראן

15 בנובמבר 2020 – 29 בנובמבר 2020

עורך: ד"ר רז צימט

במוקד אירועי השבוע

- ◀ **בכירים איראנים נמנעו מתגובה רשמית להודעת דובר צה"ל על תקיפת מטרות של משמרות המהפכה וצבא סוריה בעקבות חשיפת שתי זירות מטענים בגבול ישראל-סוריה ברמת הגולן.** לטענת צה"ל, פעילי שתי החוליות שהניחו את המטענים הם תושבי כפרים סוריים הסמוכים לגבול שהפעילו בהכוונת כוח קדס של משמרות המהפכה ובמימונו (תקשורת ישראלית). דובר משרד החוץ לא אישר את הדיווח על מותם של כמה אנשי כוח קדס בתקיפת צה"ל והזהיר מפני "תגובה מוחצת" למי שינסה להפריע לנוכחות "היועצים" האיראנים בסוריה.
- ◀ **שר החוץ האיראני זריף ויועצו המיוחד של יו"ר המג'לס נפגשו בטהראן עם שליח מזכ"ל האו"ם לענייני סוריה, גיר פרדסן.** השניים דנו עם שליח מזכ"ל האו"ם בתהליך ההסדרה בסוריה וקראו להסרת הסנקציות, שהוטלו עליה. יועצו של יו"ר המג'לס הצהיר, כי איראן ממשיכה לתמוך בכל כוחה בסוריה.
- ◀ **שר ההגנה העיראקי ביקר במחצית נובמבר בטהראן** ונפגש עם בכירים איראנים, בהם שר ההגנה, הרמטכ"ל, מפקד משמרות המהפכה ומזכיר המועצה העליונה לביטחון לאומי. השר עמד בראש משלחת צבאית וביטחונית, שדנה עם בכירי המערכת הצבאית-ביטחונית האיראנית בהרחבת שיתוף הפעולה הצבאי והביטחוני בין שתי המדינות. רמטכ"ל איראן מסר לאחר פגישתו עם שר ההגנה העיראקי, כי הסכם לשיתוף פעולה ביטחוני בין איראן ועיראק יחתם בזמן הקרוב.
- ◀ **מקורות עיראקיים דיווחו, כי מפקד כוח קדס של משמרות המהפכה, אסמאעיל קאא'ני, ביקר ב-18 בנובמבר 2020 בבגדאד ונפגש עם ראש ממשלת עיראק, מצטפא אלכאט'מי, ועם ראשי המיליציות השיעיות הנתמכות על-ידי איראן.** על-פי דיווחים אלה, **ביקש קאא'ני מראשי המיליציות להמשיך בהפסקת האש הבלתי-רשמית עם ארצות הברית כדי להימנע מהסלמה מחודשת מול ארצות הברית בשבועות, שנתרו עד לתום כהונת ממשל טראמפ.**
- ◀ **פעילות איראן בעיראק בתחומי התרבות והמדע:** נספח התרבות האיראני בבגדאד נפגש עם ראש ממשלת עיראק לשעבר, עאדל עבד אלמהדי, ודן עימו בהרחבת שיתוף הפעולה המדעי והאקדמי בין שתי המדינות. בתוך כך, דיווחה הנספחות התרבותית האיראנית בבגדאד על עליה במספר לומדי הפרסית בעיראק במסגרת קורסים המתקיימים מטעם המרכז התרבותי האיראני הפועל בבגדאד.

המעורבות האיראנית בסוריה

◀ בכירים איראנים נמנעו מתגובה רשמית להודעת דובר צה"ל על תקיפת מטרות של משמרות המהפכה וצבא סוריה בעקבות חשיפת שתי זירות מטענים בגבול ישראל-סוריה ברמת הגולן. דובר משרד החוץ האיראני, סעיד ח'טיבזאדה (Saeed Khatibzadeh), שנשאל במהלך מסיבת העיתונאים השבועית שלו על הדיווח בנוגע למותם של כמה אנשי כוח קדס של משמרות המהפכה בתקיפת צה"ל, לא אישר את הדיווח והסתפק באומרו, כי "המשטר הציוני" מודע היטב שעידן "פגע וברח" הסתיים, ולכן הוא נוהג בזהירות. הוא ציין, כי נוכחות איראן בסוריה נושאת אופי של ייעוץ בלבד והזהיר, כי כל מי שינסה להפריע לה, ייענה בצורה מוחצת. ח'טיבזאדה הוסיף, כי את אופי התוקפנות של "המשטר כובש ירושלים" [ישראל] לא ניתן לרפא וכי הדרך היחידה לפעול מולו היא "ההתנגדות" (תסנים, 22 בנובמבר 2020).

◀ ב-18 בנובמבר 2020 אישר דובר צה"ל, כי מטוסי חיל האוויר תקפו מחסנים, מפקדות ומתחמים צבאיים של כוח קדס וצבא סוריה. תקיפות חיל האוויר כוונו בחלקן נגד יחידה 840 במשמרות המהפכה, ששייכת לכוח קדס ואחראית להנחת זירות המטענים. לטענת צה"ל, חברי שתי החוליות, שהטמינו את המטענים, הם תושבי כפרים סוריים הסמוכים לגבול, שפעלו בהכוונת כוח קדס ובמימונו (מעריב; הארץ, 18-19 בנובמבר 2020).

◀ שר החוץ האיראני, מחמד ג'ואד זריף (Mohammad Javad Zarif), שוחח ב-22 בנובמבר עם שר החוץ החדש של סוריה, פיצל מקדאד, ובירך אותו על מינויו. בשיחה הביע זריף תנחומים על מותו של שר החוץ הסורי לשעבר, וליד אלמעלם, שהלך לעולמו ב-16 בנובמבר, והביע תקווה להמשך שיתוף הפעולה האסטרטגי בין שתי המדינות (איסנ"א, 22 בפברואר). ב-21 בפברואר נפגש זריף עם שליחו המיוחד של מזכ"ל האו"ם לענייני סוריה, ג'ר פרדסן, וקרא להסרת הסנקציות, שהוטלו על סוריה. השניים דנו בהתפתחויות בסוריה, בדיוני ועדת החוקה הסורית ובמאמצים לסיום המשבר במדינה (תסנים, 22 בנובמבר 2020).

פגישת שר החוץ זריף עם שליח מזכ"ל האו"ם לענייני סוריה (תסנים, 22 בפברואר 2020)

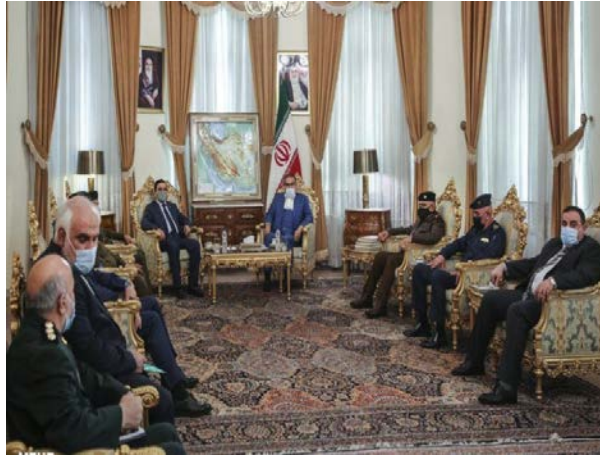
◀ ב-23 בנובמבר 2020 נפגש שליח מזכ"ל האו"ם עם יועצו המיוחד של יו"ר המג'לס, חסין אמיר עבדאללהיאן (Hossein Amir Abdollahian), שציין בפניו, כי איראן תומכת במאמצי האו"ם לשמירת הלכידות הטריטוריאלית ולהחזרת הביטחון לסוריה. עבדאללהיאן הדגיש, כי איראן ממשיכה לתמוך בכל כוחה בסוריה ובביטחונה (איסנ"א, 23 בנובמבר 2020).

◀ במהלך ביקור, שקיים שר הנפט הסורי, בסאם טעמה (Bassam Tomeh), בחברת הזיקוק בעיר חמץ, הוצגה בפניו פעילותה של חברה איראנית, המבצעת עבודות תחזוקה ושיקום באחת מיחידות הייצור במתקן החברה. השר נפגש במהלך הביקור עם מהנדסי החברה, שסקרו בפניו את פעילות מערכות הבקרה במתקן (דף הפייסבוק של חברת זיקוק הנפט בחמץ, 12 בנובמבר 2020). בשנים האחרונות התפרסמו כמה דיווחים על כוונת איראן לסייע בשיקום תשתיות זיקוק הנפט בסוריה, שנפגעו במהלך מלחמת האזרחים. בסוף ספטמבר 2017 הודיע בכיר במרכז המחקר של תעשיית הנפט האיראנית, כי איראן תקים בית זיקוק בסמוך לעיר חמץ בעל כושר ייצור של 70 אלף חביות נפט ביום בשלב הראשון, שיתרחב בהמשך ל-140 אלף חביות נפט ביום. כמו כן, דווח על כוונת איראן לשקם שני בתי זיקוק נוספים בסוריה (איסנ"א, 26 בספטמבר 2017).

המעורבות האיראנית בעיראק

◀ שר ההגנה העיראקי, ג'מעה ענאן סעדון (Juma Inad Saadun), הגיע במחצית נובמבר לביקור בטהראן ונפגש עם בכירים איראנים, בראשם שר ההגנה האיראני, ראש המטה הכללי של הכוחות המזוינים, מפקד משמרות המהפכה ומזכיר המועצה העליונה לביטחון לאומי. סעדון עמד בראש משלחת צבאית וביטחונית, שכללה גם את מפקד חיל האוויר של עיראק, מפקד ההגנה האווירית העיראקי וכמה מפקדים בכירים נוספים. הביקור נועד לדון בהרחבת שיתוף הפעולה הצבאי והביטחוני בין שתי המדינות. רמטכ"ל איראן, מחמד באקרי (Mohammad Baqeri), מסר לאחר פגישתו עם שר ההגנה העיראקי, כי שני הצדדים גיבשו הסכם לשיתוף פעולה ביטחוני בין המדינות, שייחתם בעתיד הקרוב. הוא ציין, כי המשלחת העיראקית דנה בנושאים הקשורים לתעשיות הביטחונית, לביטחון הגבולות המשותפים, לתוכניות אימונים ולעריכת תמרונים צבאיים משותפים (מהר, 15 בנובמבר 2020).

◀ מזכיר המועצה העליונה לביטחון לאומי, עלי שמח'אני (Ali Shamkhani), אמר בפגישתו עם שר ההגנה העיראקי, כי איראן תפעל בנחישות נגד כל איום על ביטחונם של העמים בשתי המדינות. במהלך הפגישה דנו השניים גם בהתפתחויות באזור ובזירה הבינלאומית. שמח'אני התייחס לשיתוף הפעולה בין איראן ועיראק במערכה נגד הטרור והצהיר, כי שיתוף פעולה זה מבטיח את היציבות והביטחון באזור וכי יש להרחיבו לרמות האסטרטגיות. הוא הוסיף, כי ארצות הברית חותרת באמצעות נוכחותה באזור לייצר חילוקי דעות ועימותים בין מדינות האזור ועליהן להיאבק במזימה זו. הוא שיבח את החלטת הפרלמנט העיראקי, שקרא להוצאת הכוחות האמריקאים מעיראק. שר ההגנה העיראקי הביע את הערכתו על תמיכת איראן בעיראק במערכה נגד הטרור והדגיש את חשיבות חיזוק הקשרים בין שתי המדינות, בעיקר בתחום הביטחוני והצבאי. הוא ציין, כי אף מדינה שלישית אינה יכולה להשפיע על הקשרים בין איראן ועיראק (תסנים, 15 בנובמבר 2020).

פגישת שר ההגנה העיראקי ומזכיר המועצה האיראנית לביטחון לאומי (מהר, 15 בנובמבר 2020)

◀ מפקד משמרות המהפכה, חסין סלאמי (Hossein Salami), אמר בפגישתו עם השר העיראקי, כי איראן תנקום את מותם של קאסם סלימאני ואבו-מהדי אלמהנדס, שחוסלו בינואר 2020 על-ידי ארצות הברית בעיראק. סלאמי הדגיש את הצורך בנסיגת האמריקאים מעיראק בהתאם להחלטת הפרלמנט העיראקי ולרצונו של העם העיראקי (תסנים, 15 בנובמבר 2020).

פגישת שר ההגנה העיראקי עם מפקד משמרות המהפכה (תסנים, 15 בנובמבר 2020)

◀ סוכנות הידיעות AP דיווחה (20 בנובמבר 2020) מפי שני פוליטיקאים שיעים עיראקים, כי מפקד כוח קדס של משמרות המהפכה, אסמאעיל קאא'ני, ביקר ב-18 בנובמבר 2020 בבגדאד ונפגש עם פוליטיקאים עיראקים ועם בכירי המיליציות השיעיות הפרו-איראניות. על-פי הדיווח, הינחה קאא'ני את ראשי המיליציות לשמור על כוונות גבוהה אך להימנע מיצירת מתח מול ארצות הברית, כדי שלא לתת לנשיא טראמפ סיבה לפתוח במתקפה בשבועות האחרונים לכהונתו. המקורות העיראקים מסרו, כי מנהיגי המיליציות השיעיות, שנפגשו עם קאא'ני בבגדאד, הסכימו להמשיך בהפסקת האש הבלתי-רשמית עם ארצות הברית, בשעה שנמשכים המגעים בין בגדאד לוושינגטון בנוגע לנסיגת הכוחות האמריקאים מעיראק (שפאק ניוז, 21 בנובמבר 2020). סוכנות הידיעות התורכית "אנדולו" דיווחה (21 בנובמבר) מפי מקור מקורב לממשלת עיראק, כי במהלך ביקורו בבגדאד נפגש קאא'ני גם עם ראש ממשלת עיראק, מצטפא אלכאט'מי. על-פי דיווח נוסף, טרם ביקורו בבגדאד ביקר קאא'ני בדמשק ובבירות ונועד עם הנשיא אסד ועם מזכ"ל חזבאללה, חסן נצראללה (BBC, 21 בנובמבר 2020).

◀ נספח התרבות האיראני בבגדאד, חג'ת אלאסלאם ע'לאם-רזא אבאד'רי (Hojjat-ul-Islam Gholareza Abazari), אמר בפגישה עם ראש ממשלת עיראק לשעבר, עאדל עבד אלמהדי, כי איראן מוכנה להעביר מניסיונה המדעי והרפואי לאוניברסיטאות בעיראק. השניים דנו בהרחבת הקשרים בין שתי המדינות בתחומי המדע, האוניברסיטאות והתרבות ודנו בתוכנית להקים שלוחה של אוניברסיטת טהראן למדעי הרפואה בעיר כרבלאא' (אירנ"א, 22 בנובמבר 2020).

**פגישת ראש ממשלת עיראק לשעבר עם נספח התרבות האיראני בבגדאד
(אירנ"א, 22 בנובמבר 2020)**

◀ מחמד-רזא תאלארי (Mohammad Reza Talari), אחראי האגף המדעי בנספחות התרבותית האיראנית בבגדאד דיווח על עליה במספר לומדי הפרסית בעיראק. בריאיון לסוכנות הידיעות "תסנים", ציין תאלארי, כי הנספחות התרבותית האיראנית מקיימת עשרות קורסים לפרסית ברמות שונות במסגרת המרכז התרבותי האיראני הפועל בבגדאד. הוא ציין, כי בשל מגבלות הקורונה, מתקיימים השיעורים בשנה האחרונה באופן וירטואלי, אך הבחינות נערכות באופן פיזי. לדבריו, מרכז התרבות האיראני השלים עד כה עשרה קורסים ללימוד פרסית ושנים-עשר קורסים נוספים מתנהלים כעת בהשתתפות 150 תלמידים (תסנים, 23 בנובמבר 2020). הקורסים ללימוד פרסית, המתקיימים מטעם שגרירות איראן בבגדאד, מהווים חלק ממאמצי איראן להרחבת השפעתה הדתית והתרבותית בעיראק.

◀ חברת התעופה האיראנית קשם (Qeshm) הודיעה על חידוש טיסות החברה בין טהראן ומשהד לעיר נג'ף שבעיראק, שהופסקו בשל מגפת הקורונה. הנוסעים יחויבו בבדיקות קורונה עד 72 שעות ממועד הטיסה ושדות התעופה בשתי המדינות יוכלו לשלול את כניסתם של נוסעים בעלי תסמינים אפשריים של המחלה גם במקרה של תוצאות בדיקה שליליות (אירנ"א, 25 בנובמבר 2020). חלק מהטיסות בין איראן לעיראק כבר חודשו באוקטובר 2020, לאחר שהופסקו בסוף חודש ספטמבר על רקע הגידול בשיעור התחלואה בקורונה באיראן ומאמצי שלטונות עיראק למנוע את הגעתם בדרך האוויר של עולי רגל איראנים למקומות הקדושים לשיעה בעיראק.